

**O'RTA YOSHDAGI BEMORLARDA ARTERIAL
GIPERTENZIYA VA QONDAGI XOLESTERIN DARAJASI
O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK (ANDIJON SHAHRIDA)**

Xodjimurodov Davron Ikramaliyevich
Angren Universiteti "Davolash ish" fakulteti o'qituvchisi
"Umumdavolash ishi" kafedrası o'qituvchisi
Dr.khodjimuratov@gmail.com

Raubjonov Xusanboy Mamatolibovich
Angren Universiteti "Davolash ishi" fakulteti
"Kasbiy fanlar" kafedrası o'qituvchisi
telefonprogramma44@gmail.com

Normurodov Xushid Tursunmurodovich
Angren Universiteti "Davolash ishi" fakulteti
"Kasbiy fanlar" kafedrası o'qituvchisi
khurshid3016966@gmail.com

Kalit so'zlar: Arterial gipertenziya, qondagi xolesterin, kardiovaskulyar xavf, Andijon, O'zbekiston.

Dolzarbli: Arterial gipertenziya va yuqori xolesterin darajasi — yurak-qon tomir kasalliklarining asosiy xavf omillari bo'lib, ularning kombinatsiyasi infarkt, insult va boshqa jiddiy asoratlar xavfini sezilarli darajada oshiradi. O'zbekistonda, xususan Andijon shahrida, aholi orasida gipertenziya va dislipidemiya bilan kasallangan bemorlarning soni ortib bormoqda, lekin ularning o'zaro bog'liqligi bo'yicha yetarli ma'lumot mavjud emas. Shu sababli, bemorlarning qon bosimi va xolesterin darajasi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash hamda profilaktik choralarni belgilash hududiy sog'liqni saqlash tizimi uchun dolzarb hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi: O'rta yoshdagi bemorlarda arterial

gipertenziya va qondagi xolesterin darajasi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash, ularning o'zaro ta'sirini baholash va hududiy sog'liqni saqlash amaliyotida yurak-qon tomir kasalliklarini oldini olish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot materiallari va usullari: Tadqiqot Andijon shahrida o'rta yoshdagi bemorlar orasida o'tkazildi. Umumiy 100 kishi tadqiqotga jalb qilindi: 50 bemor arterial gipertenziya bilan kasallangan, 50 kishi sog'lom nazorat guruhi sifatida tanlandi. Bemorlarning yoshi 40–60 yil oralig'ida edi. Qon bosimi o'lchovi standart tonometr yordamida amalga oshirildi. Qon namunalaridan umumiy xolesterin, LDL, HDL va triglitserid darajalari laboratoriya sharoitida aniqlash uchun standart biokimyoviy metodlar ishlatildi. Olingan natijalar statistik jihatdan tahlil qilindi. Guruhlar orasidagi farq ANOVA va t-test yordamida baholandi. Qon bosimi va xolesterin darajasi o'rtasidagi bog'liqlik Pearson korrelyatsiya koeffitsienti yordamida aniqlandi. Sezilarli farq $p < 0,05$ darajasida qabul qilindi.

Natijalar va munozaralar: Tadqiqot natijalariga ko'ra, arterial gipertenziya bilan kasallangan bemorlar guruhida qondagi umumiy va LDL xolesterin darajasi sog'lom nazorat guruhiga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo'ldi ($p < 0,01$). HDL xolesterin darajasi esa gipertenziya guruhi bilan solishtirganda pastroq edi, bu esa yurak-qon tomir xavfini oshiradi. Sistolik qon bosimi va LDL xolesterin darajasi o'rtasida kuchli ijobiy korrelyatsiya aniqlanib, $r = 0,62$ ($p < 0,01$) ni tashkil etdi. Bu natija gipertenziya va dislipidemiya bir-birini kuchaytiruvchi omillar ekanligini ko'rsatadi. Tadqiqot shuni tasdiqladiki, o'rta yoshdagi bemorlar orasida yuqori qon bosimi bilan yuqori LDL xolesterin darajasi birgalikda uchrab, kardiovaskulyar kasalliklar xavfini oshiradi. Shu sababli, bu bemorlarda muntazam monitoring, parhez va jismoniy faollik tavsiya etiladi.

Xulosa: Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'rta yoshdagi bemorlarda arterial gipertenziya va qondagi LDL hamda umumiy xolesterin darajalari o'rtasida sezilarli ijobiy bog'liqlik mavjud. Yuqori LDL xolesterin va yuqori qon bosimi birgalikda yurak-qon tomir kasalliklari xavfini oshiradi. Shu sababli, o'rta yoshdagi bemorlar uchun muntazam qon bosimi va xolesterin monitoringi, parhezga rioya qilish, jismoniy faollikni oshirish va kerak bo'lsa dorivor terapiya orqali profilaktik choralar ko'rish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Williams, B. va boshq. (2018). *2018 ESC/ESH Guidelines for the management of arterial hypertension*. European Heart Journal, 39(33), 3021–3104.
2. American Diabetes Association. (2023). *Standards of Medical Care in Diabetes*. Diabetes Care, 46(Suppl. 1), S1–S154.
3. Ginsberg, H. N. (2002). *Disorders of lipoprotein metabolism*. The New England Journal of Medicine, 347, 1256–1266.
4. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi. (2021). *O'zbekiston aholisi sog'lig'i statistik ma'lumotlari*.
5. Chobanian, A. V. va boshq. (2003). *Seventh report of the Joint National Committee on Prevention, Detection, Evaluation, and Treatment of High Blood Pressure*. Hypertension, 42, 1206–1252.